

NATURVÅRDSINVENTERING I TUNBERGS KOMMUN

I SÖDERMANLANDS LÄN 1966

utförd på uppdrag av Tunabergs kommun efter beslut
i kommunalfullmäktige den 11 mars 1966.

Lars-Åke Ericsson

Stig W Karlsson

Karl-Gustav Sundström

Innehållsförteckning

sid.

3	Inledning
3	Allmänt om natur, geologi och kulturhistoriska minnesmärken
5	Domänreservat
5	Allmänt om redovisningen
5	Beskrivning över områdena
5	Område 1, Tomta - Ålbäck
6	" 1a, Kalkstråket Fingerkulla - Herrhagen
7	" 1b, f d Långsjön
7	" 2, Karlvik - Vibäck
7	" 2c, Öster Killingsviken
7	" 3, Ekbackarna kring Närke
7	" 4, Kusten och skärgården
8	" 4d, Vibberholmen
8	" 4e, Bjurvik
9	" 4f, Galtviksberget
9	" 4g, Område med landstigningsförbud
9	" 5, St Bötet - Krokossen - Gälkhyttedammen
10	" 6, Nävsjön
11	" 7, f d Nyängsbrottet
11	Områden med skyddsvärd vegetation och flora
12	Område 4d, Vibberholmen
13	" 4f, Galtviksberget
14	" 2c, Öster Killingsviken
14	" 7, f d Nyängsbrottet
15	" 1a, Kalkstråket Fingerkulla - Herrhagen
16	" 4e, Bjurvik
16	Skyddsvärda trädbestånd eller enstaka träd
16	Litteratur
17	Kartblad A över områden med skyddsvärd flora
18	Kartblad B "-"
19	Motivering för Nävsjöns fredning mot eventuell fritidsbebyggelse.

forts.

forts. från sid 1

- 21 Motivering för fredning av myrkomplexet
Stora Bötet
- 24 Motivering för f d Långsjöns bevarande som
fågelreservat
- 26 Fågelinventering i Tunabergs skärgård
- 27 Angående förslag om landstigningsförbud
- 31 Karta 1. Ur naturvårdssynpunkt skyddsvärda om-
råden i Tunabergs kommun 1966
- 32 Karta 2. Förslag till gränser för område med
landstigningsförbud. (Område 4g).

De ur naturvårdssynpunkt värdefulla områdena har även legts in på topografisk karta i skala 1: 50.000. Denna har tillställts Tunabergs kommun, Länsstyrelsen i Södermanlands län, Statens naturvårdsnämnd och arkitekt Granert, Stockholm.

Inledning

Detta inventeringsarbete har utförts på uppdrag av Tunabergs kommun, som också svarat för kostnaderna. Tunabergs kommun är härmed först i länet med att ta initiativet till en inventering av detta slag. Inventeringen har föregått upprättandet av generalplan för kommunen.

Såväl fältarbetet som redovisningen har fortlöpande diskuterats med naturvårdsintendenten i Södermanlands län fil. lic. Georg Olsson.

Allmänt

Naturen i Tunaberg är omväxlande. Barrskog dominerar. I dalgångarna letar sig åkrar fram likt vattendrag. Ännu är här gott om kreatur och betesmarker. Större åkerarealer finner man i tre områden, dels från Tunabergs kyrka och fram mot Skarasjön och kring Overbosjön, dels kring Frankhyttan och slutligen i dalgångarna från Buskhyttan och öster ut mot Vibäck. Inslaget av lövträd är ringa - särskilt av ädla lövträd. Undantag utgör vissa partier vid kusten och kantvegetationen kring fälten huvudsakligen NO om linje Buskhyttan - Ålbäck.

Kolmården skjuter in i Tunaberg från väster och kan i stort sätt sägas göra halt vid en linje Rödklint - Munksätter. Kolmårdssidan kännetecknas av att berget mer sällan går i dagen. Bergarterna domineras då av röd gnejs och pegmatit. Morän med barrskog täcker mycket stora delar av området. Lera förekommer i dalgångarna. Området är rikt på myrmarker, vilka oftast är dikade. Imponerande är det stora myrkomplexet Stora Bötet - Krokmossen.

Öster om linjen Rödklint - Munksätter är nivåskillnaderna större. Särskilt iögonfallande är förkastningsbranterna mot Bråviken och i bergen, som i norr och öster begränsar dalgången kring Tunabergs kyrka. Berget går ofta i dagen och här finner man vanligen hållmarkstallskogar med renlavar och ris. Bland bergarterna dominerar gnejsar och graniter och vidare förekommer pegmatit, diorit och diabas.

Bland de lösa jordarterna dominerar lera. Utefter bergssidorna förekommer även något morän. Dalgångarna, särskilt närmast kusten, är fuktiga och hyser oftast en örtrik granskog.

Tunaberg är rikt på större och mindre kalkförekomster där det största ligger i dalgången kring Tunabergs kyrka och det näst största är f d Nyängsbrottet väster om Pumptorp. Marmor har i sen tid brutits vid Strömshult och vid Bråten norr om Ö Koviken. Kalkområdena har vanligen en god jordmån, vilket gör att man här finner mer krävande växter. Dessa områden är därför oftast av intresse ur botanisk synpunkt.

I Tunaberg påträffas järn-, koppar-, kobolt-, bly- och zinkmalm. Det är emellertid endast de tre förstnämnda, som förekommit i sådana kvantiteter att brytning varit lönsam. Den väsentligaste brytningen har skett i kalkstråket kringkyrkan, där de nedlagda gruvorna och hembygdsgården nu är en stor sevärdhet.

Något som på många håll sätter sin prägel på landskapet är de gamla torpställena, där byggnaderna många gånger härstammar från 1700-talet.

Landskapet kring dessa kommer emellertid att starkt förändras. Vartefter arrendatorerna lämnar torpen och de mindre gårdarna överförs de mer centralt belägna åkrarna till större brukningsenheter medan de mer perifert belägna skogsplanteras - vanligen med gran. Ännu märker man inte förändringarna så mycket, då planteringarna endast är några år gamla och plantorna nätt och jämnt syns ovan ogräsvegetationen.

Det ser dock ut som om själva torpställena kommer att bevaras, tack vare att man tidigt börjat hyra ut dem till sommar-gäster.

Tunaberg är rikt på kulturhistoriska minnesmärken, som gamla boplatser, forngravar, stensättningar, någon domarring samt hyttor och andra minnen från bergsbruksepoken. Dessa och alla de föremål, som samlats på hembygdsgården, vårdas av Tunabergs mycket aktiva hembygdsförening.

Enligt de prognoser, som för närvarande finns, kommer fritiden att ytterligare öka. Såväl Tunaberg som städerna Nyköping och Oxelösund expanderar. Det är därför troligt att Tunabergs marker i ökad omfattning kommer att utnyttjas som strövområden, för avkoppling och rekreation.

Värdefullast i detta sammanhang är utan tvekan markerna söder om landsvägen Nyköping och Nävekvarn där naturen är mycket omväxlande.

Domänreservat

I. På Nävsjöns östra strand ligger en gammal orörd hållmarkstallskog. Området omfattar ca 4 ha och avsattes 1944.

II. 1956 avsattes öarna i Gälkhyttedammen med deras gamla vackra tallskog. Arealen är ca 2 ha.

Redovisning

De områden, som efter sommarens inventering befunnits vara särskilt skyddsvärda redovisas kortfattat nedan samt på karta 1.

Dels förekommer områden med en skyddsvärd djur- eller växtvärld, vilka rutmarkerats på kartan, dels har områden, som är värdefulla ur landskapsbildssynpunkt linjemarkerats. Kustlinjen är emellertid ej markerad på karta 1. Den sistnämnda typen av områden har tagits med för att landskapets öppna karaktär gör dem särskilt känsliga eller för att generationer här lyckats skapa ett vackert kulturlandskap. Det är inte meningen att landskapsbilden här bör konserveras, men det är angeläget att man inom dessa områden visar större hänsyn vid ingrepp av skilda slag som t ex bebyggelse, nya vägsträckningar och skogsplanteringar.

Beskrivning över områdena

Område 1

Området har en längd i öst - västlig riktning av ca 6,5 km. Där det är som bredast mäter det ca 2,5 km. Det sträcker sig från Tomta i väster till f d Långsjön i öster (Karta 1, streckmarkerat). Området omfattar bl a det stora kalkstråket kring Tunabergs kyrka, gruvorna, kyrkan och hembygdsgården med den

ikringliggande gamla bebyggelsen - åkrarna i dalgången mot SO, som onges av höga berg, är i NO Simonsbergets och Kummelbergets förkastningsbranter helt dominerar landskapsbilden. Dessa branter har till för inte så många år sedan varit häkningsplats för pilgrinsfalk.

Landsantikvarie Ivar Schnell skriver i skriften "Tunabergs kyrka" att denna dalgång ur bebyggelsesynpunkt är ett av Södenmanlands intressantaste områden och att man här ännu på vikingatiden kunde fara med handelsskutor två mil in i landet till rika byar med stora åkrar och saftiga beten vid havsviksstranden.

Vidare ingår markerna kring Överbosjön, Skarasjön, Mellsjön, f d Långsjön och Ålbäcken. Överbosjön har enligt uppgift rotenonbehandlats varefter man planterat in "ädelfisk". Trots ikringliggande åkrar är vassarna inte särskilt välutbildade. Ortsbor betraktar sjön som "källsjö". Sedd från gamla landsvägen söder om Hertighag hör åkerbruksbygden kring sjön utan tvekan till de vackraste i kommunen.

Skarasjön och Mellsjön är båda näringsrika sjöar. Igenväxningen är starkast i de västra delarna av sjöarna. I Skarasjön domineras igenväxningen av vass medan Mellsjöns vikar i väster har en med omväxlande flora och vackert utbildade starrzoner. Bottnarna är flerstädes dyga och ingen av sjöarna inbjuder till bad.

Lövinslaget i området är förhållandevis starkt. Vegetationen är mycket omväxlande och särskilt i de östra delarna är området ur fritidssynpunkt mycket lämpligt som strövmark. Kalkstråket kring Tunabergs kyrka hyser utan tvivel en intressant kalkgynnad flora, vilket också gäller för betesmarkerna söder om Bondberget.

Imponerande ekar har påträffats, dels norr om vägskalet vid Bäcktorpsäng, dels en ensam alldeles SO vägskalet St. Torskult - Ålbäck.

Område 1 a

Särskilt intressant ur såväl botanisk som geologisk synpunkt är kalkstråket mellan Fingerkulla och Herrhagen. Området mäter ca 600 x 200 m. Området börjar i söder med en terrängsbacke. Härfter följer en lodrät stupande kalkbergvägg, som löper i NV - SO. Bergväggen, som uppskattningsvis når en höjd av 4 - m, är rik på fantasieggande vittringsmönster.

En igenplantering av åkermarken söder om området skulle komma att helt förstöra dess nuvarande utseende.

Det bör vidare diskuteras om inte denna lokal bör bli föremål för någon form av skydd, d v s eventuellt göras till naturreservat (Se vidare sid 16).

Område 1 b Markerna kring f d Långsjön har ett särskilt rikt djurliv. Sjön är helt igenväxt av vass. Endast på vårarna förekommer en mindre vattenspegel. Då är också betesmarkerna i SV och NV översvämnade och dessa utgör då fina rastlokaler för vadare och andra fåglar på flyttning norrut. Området har i förhållande till andra delar av kommunen ett rikt inslag av lövträd och buskar (Se vidare sid 25).

Område 2 Området sträcker sig från Bogslöt i väster till Vibäck i öster och omfattar bl a markerna kring Engelprång, Prästtorp och Karlvik. Odlingslandskapet är här mycket vackert och området är förhållandevis rikt på ädla lövträd. Nämnas bör också landsvägens vackra sträckning vid Karlvik.

Område 2 c Öster Killingsviken finns utefter östra kanten av en dalgång ett mindre lundområde som uppskattningsvis är ett par hundra meter långt med stora lindar och någon alm (Se vidare sid 14).

Område 3 Området utgörs av ekhagarna kring Närke i Marsvikens inre del. Dessa är mycket väsentliga för landskapsbilden. Vidare ingår de betade strandängarna. Betet är nödvändigt för att området skall få behålla sitt nuvarande utseende och inte växa igen.

Område 4 Området omfattar det kust- och skärgårdsområde, som 1954 belades med byggnadsförbud enl. § 122 i byggnadslagen, men gränserna i Bråviken och Östersjön har här i stället fått följa läns- och kommungränserna. Gränsen i land löper ca 300 m från kusten.

Från sjösidan är förkastningsbranterna mot Bråviken dominerande rodan på flera mils avstånd. Byrådir. G. Rasmussen vid Statens naturvårdsnämnd skriver i "Förslag om gränser och före-

skriften för Bråvikens naturreservat" den 22 juli 1965 att denna strand med tillhörande öar ur landskapsbildssynpunkt besitter alldeles speciella värden, som det måste vara av riksintresse att säkerställa.

Utan tvivel skulle här ingrepp om t ex bebyggelse eller kalkhyggen verka mycket störande.

Vidare är det sällsynt att man som här i Tunaberg får en ytterskärgård omedelbart utanför kusten.

En stor exploatering för sommarstugebebyggelse har nyligen igångsatts av kommanditbolaget Bråviken mellan Nävekvärn och St. Uttervik. Områdena närmast St. Uttervik är redan exploaterade. Hela området beräknas komma att omfattas av ca 1700 fritidstomter. Bergen kommer att hållas rena från bebyggelse, som förläggs längre in i land, medan dalgångarna och vikarna är ämnade att hysa bla småbåtshamnar och bad.

Sommarstugebebyggelse med uppskattningsvis mer än 5 stugor inom samma område förekommer på Krokholmen i Bråviken, vid Östra och Västra Koviken och uppe på berget utefter Dragsvikens norra strand i vikens inre del. I Marsviken är Krokholmen exploaterad och vidare ett större område kring Killingviken och vikarnas närmast öster om denna.

Område 4 d Vibberholmen är ett område om ca 800 x 300 m, 2 km väster om Nävekvärn. Området utnyttjas främst för camping och annat friluftsliv, som i nuvarande omfattning inte tycks skada vegetationen. Området har en lundvegetation med en flora, som helt saknar motsvarighet i kommunen i övrigt. (Se vidare sid 12).

Skyddas bör även den vackra dalgången öster om vägen upp mot Nygran. I denna dalgång har legat en stenåldersboplats.

Av kulturhistoriskt intresse finns vidare en pestkyrkogård inom det markerade området.

För att området helt skall få behålla sin nuvarande karaktär måste det bli föremål för någon form av skötsel.

Område 4 e Bjurvik är ett område om ca 300 x 500 m, 0,5 km SV Präst- Uttervik. I områdets norra del går en förkastningsbrant i östvästlig riktning, som är väsentlig för landskapsbilden. Området har en kalkgynnad och intressant flora (Se vidare sid 16).

Område 4 f Vid Galtviksbergets fot i väster vid den väg, som här löper utefter stranden ligger ett mindre område om ca 100 x 50 m med en påfallande rik lundflora (Se vidare sid 13).

Område 4 g Område med landstigningsförbud.

För att skydda ytter-skärgårdens fauna och flora föreslår byrådir. G. Rasmusson att man här inför strängare bestämmelser än för Bråvikens naturskyddsområde i övrigt. Detta skulle bli innebära landstigningsförbud inom ett större område i ytter-skärgården under tiden 1 april - 30 juni eller möjligen till den 15 juli.

Det är i första hand fågellivet, som här är i behov av skydd.

K.G. Sundström, som inventerat fågelbeståndet i Tunabergs skärgård, föreslår följande förändringar av ovanstående förslag: Området skulle utökas med Måsklabbarna, Grässkären och Rödgrunden i väster medan Risskärsklubben, Sjäklubbarna och de två största öarna i Risskären skulle kunna lämnas utanför området i öster.

Särskilt de sistnämnda öarna borde kunna vara av intresse som utflyktsmål för båtägare. Detta borde kunna göra det lättare att låta landstigningsförbudet gälla till den 15 juli eller till den 31 juli, något som skulle vara till stor fördel för vissa sent häckande fågelarter.

I söder sammanfaller gränsen för området med länsgränsen. I väster går gränsen i nord-sydlig riktning 200 m väster om Måsklabbarna. I norr går gränsen i öst-västlig riktning 100 m norr om Norra Rödgrund. I öster slutligen går gränsen i nord-sydlig riktning 100 m väster och Skog-Risskär (Karta 2). (Se vidare sid 27).

Område 5 Stora Bötet - Krok mossen - Gälkhyttedammen

Området är ett av Kolnårdens största myrområden med en längd av 2 km och en bredd av nära en km. Fil.lie. Anton Sörlin utförde under några dagar sommaren 1957 en naturinventering i Nyköpingstrakten och besökte då Stora Bötet den 21 augusti.

Ur redogörelsen från detta besök citeras: "Omgivningen är bergig och delvis krant med blottad gnejs. Härav möjligen myrens namn (böte = bergknalle). Marken utgöres av morän och från höjderna nedsvallad sand, som vid Skogsby och St. Mossbro är odlad. Myrytans högsta punkt är enligt den topografiska kartan 58,2 m. Från denna punkt avrinner myren dels väster ut till Nävån, dels åt nordost till dammen vid Gälkhyttan och vidare norrut till Tunaslätten. Myren utgör således en vattendelare." - "Sammanfattningsvis kan sägas, att de rekognocerade delarna av myren inte uppvisar några rikare vegetationstyper." - "Vad myrens bildningssätt beträffar torde den kunna betecknas som en försurningssmyr, bildad genom tillrinning från omgivande höjder och högre liggande myrkomplex." - "Den omständigheten att myren utgör ett vattenmagasin för kraftverket anses vidare böra utgöra en garanti för att myren inte kommer att dikas utan få behålla sitt nuvarande utseende. Föga torde också vara att vinna genom en torrläggning, då stränderna är branta och odlingsbar jord saknas. Med sina väldiga, trädfria kärrytor gör emellertid Stora Bötet ett mäktigt intryck och det är att hoppas, att den i fortsättningen får behålla denna prägel."

Djurlivet är rikt. Ett hundratal tranor rastar och dansar här om vårarna. Här finns spelplatser för orre och tjäder och vidare utgör myren betesmark för hornbärande vilt. (Se vidare sid 21).

Örråde 6

Nävsjön är omgiven av stora skogar och myrmarker och så när som på ett mindre fritidshus vid vägen i NO fri från bebyggelse. Sjön är ett omtyckt utflyktsmål.

Sjön är näringsfattig och avvattnas genom Näveån. Uttaget av vatten regleras. Storlom och notblomster är två av sjöns karaktärsarter. På den södra stranden ligger ett domänreservat med en vacker gammal hållmarkstallskog (sid 5.) . Under hösten skall även Nävsjön ha rotenonbehandlats. Djurlivet vid sjön är rikt (Se vidare sid 19). Det är självfallet inte endast själva sjön som bör skyddas utan stora marker kring sjön måste ingå i skyddsonrådet. Samma sak gäller naturligtvis även för Stora Bötet - Kroknossen - Gälkhyttedammen ovan. Skyddet bör i första

hand gälla bebyggelse, vägar, täktverksamhet och camping.

Onråde 7

F d Nyängsbrottet ligger ca 1 km väster om Pumporp och anses vara kommunens näst största kalkforekomst, Onrådet som är ca 0,5 x 0,5 km har en mycket intressant flora och då fränst på de relativt kala platåer som ligger i centrum av onrådet. Ur estetisk synpunkt är onrådet föga tilltalande.

För att få behålla den intressanta floran måste platåerna få förbli fria. Man måste följaktligen avhålla sig från att plantera ned skog. Självföryngringen tycks vara dålig. (Se vidare sid 14).

Lars-Åke Ericsson

Onråden med skyddsvärd vegetation och flora.

Vid en inventering av ett så stort område, som hela Tunabergs kommun, har det självfallet varit nödvändigt att göra begränsningar. Jag har då sett det som min uppgift att i första hand söka genomströva så stora områden som möjligt, inte för att leta efter enstaka sällsyntheter, utan för att söka finna större lokaler med en flora, som det skulle vara av intresse att kunna bevara åt framtiden.

Till stor del har jag därför intresserat mig för områden, som avviker från det vanliga inom kommunen. Hit hör de många kalkforekomsterna (Geologiska kartbladet "Nyköping" 1867) där jag besökt flertalet samt områden med lundvegetation. Vidare har en stor del av tiden ägnats åt markerna närmast kusten, där exploateringstrycket för närvarande tycks vara starkast.

Sommarens vackra väder underlättade i stort sett arbetet, men gjorde tyvärr också att vegetationen på torrare lokaler var uppbränd redan i mitten av juni.

Fältarbetet har utförts vid följande tidpunkter: 22/5, 10/6 - 25/6, 4/7 - 18/7 samt den 17/8. Jag vill här också passa på att tacka för den värdefulla hjälp, som jag fått av docent Måns Ryberg, Stockholm, naturvårdsintendenten i Södermanlands län, fil.lic. Georg Olsson, trädgårdsmästare Birger Pettersson, Nyköping, kommunalrådet Ragnar Larsson, naturvårdsombudet i

Tunabergs kommun Sven Lövgren samt för Tunabergs hembygdsförening f d skogsinsp. Magnus Andersson och herr Verner Broberg.

Några allmänna ord om floran i stort finns med i tidigare avsnitt.

Vibberholmen är ett område om ca 800 x 300, 2 km väster om Näveksvarn.

(Område 4d) Om man bortser från herrgårdsparken i Näveksvarn, är detta kommunens enda större lokal med lundvegetation. I övrigt finns såvitt jag kunnat finna endast fragment och dessa är förhållandevis få.

Bete har enligt uppgift förekommit på Vibberholmens marker till endast för några år sedan. Nu utnyttjas de för camping och annat friluftsliv, framför allt de gamla ängarna och den halvö som skjuter ut i Bråviken. I den omfattning det nu bedrivs tycks friluftslivet inte hota den skyddsvärda floran. Detta kan emellertid tänkas bli fallet om antalet campare och besökare ökar. Vad som däremot inger farhågor är den föryngring av gran som förekommer. Bl a av denna anledning kommer det att bli nödvändigt att i framtiden utföra röjningar om man vill skydda lokalen. Röjningarna får emellertid inte bli så omfattande att man öppnar det nu slutna krontaket för nycket. Den beskrivning av områdets vegetation som följer nedan rör i första hand den östra halvan av området.

Vid Rankviken böjer vägen mot Kvarsebo av mot NV nedan en mindre väg fortsätter rakt väster ut ett par hundra meter fram till en garageliknande byggnad. Lundvegetationen går fram till ca 30 m norr om denna väg. Norr om vägen är marken förhållandevis torr. Trädskiktet utgörs här av björk, gran och asp och det övre buskskiktet av hassel. I det undre buskskiktet finner man nåbär (*Ribes alpinum*) och skogstry (*Lonicera xylosteum*) och bland örterna dominerar vitsippa.

Vid det besök jag gjorde här den 22 maj antecknades följande för kommunen i övrigt sällsynta eller mindre allmänna arter: hasslebrodd (*Milium effusum*), storrams (*Polygonatum multiflorum*), ornbär (*Ferisquadrifolia*), trolldruva (*Actaea spicata*), smörboll (*Trollius europaeus*) svalört (*Ranunculus ficaria*), tandrot (*Dentaria bulbifera*), vippärt (*Lathyrus niger*),

vårärt (*Lathyrus vernus*), underviol (*Viola Mirabilis*), lungört (*Pulmonaria officinalis*), vätteros (*Lathraea squararia*).

Söder och sydväst om vägen är marken betydligt surare och trädskiktet domineras här av al och ask. Vidare förekommer något björk. I det undre trädskiktet finner man främst al, rönn och hägg. De två sistnämnda dominerar särskilt i kanterna av de små ängarna närmare Bråviken. Här liksom på den halvö som sticker ut i Bråviken är marken åter torrare och på halvön växer större barrträd.

Ovre buskskiktet domineras av al och hägg medan rönn och sälg förekommer mer sparsamt och aln påträffas. I det undre buskskiktet finner man liksom i föregående parti skogstry och nåbär, men här växer även olvon (*Viburnum onulus*), röda vinbär (*Ribes rubrum*) och brakved (*Rhamnus frangula*).

Fältskiktet domineras i de fuktigare områdena av älggräs (*Filipendula ulmaria*), vitsippa och harsyra (*Oxalis*). Vidare förekommer regelbundet liljekonvalj och ekorrbar (*Maianthemum bifolium*).

I den djupt nedskurna bäckfåran, som går genom detta parti, förekommer rikligt med bäckbränsna (*Cardamine anara*) och kring bäckfåran finner man allmänt strutbräken (*Matteuccia struthiopteris*) och snörbollar samt liksom i föregående parti orubär och svalört. Här påträffades även storrams och hässleklocka (*Cannamula latifolia*).

I de blockrika markerna väster om bäcknyningen förekommer rikligt med rödblära (*Melandrium rubrum*). (Kartblad B)

Lillsberget
4 f)

Utefter Galtvikens västra strand går en lindre väg, som slutar efter ett par hundra meter. Här ligger öster om vägen ett mindre område om ca 100 x 50 m med lundvegetation. Vidare är florans tydligt gynnad ett hundratal meter mot SO från detta område. Såvitt jag kan förstå kommer området att falla inom de föreslagna gränserna för Bråvikens naturskyddsområde. Området uppnärksannades redan för några år sedan av adjunkt Sven-Olof Jansson, som i juni 1965 inventerade florans här tillsammans med trädgårdsmästare B. Pettersson i Nyköping. (Nyköpings Biologiska Förenings stencilerade nedlensblad "I KIKAREN" nr 3, 1965).

Lokalen gör inget större intryck på den som passerar på vägen. Hassel dominerar. Av träd finns här ask, rönn, asp och apel samt enstaka granar. Trevligast är utan tvivel mettan av mysknadra (*Galium odoratum*). Som jämförelse kan nämnas att för östgötasocknarna Simonstorp, Kvillinge, Krokek och Kvarsebo finns endast en naturlig lokal angiven (E Genberg 1958).

För övrigt har följande för kommunen sällsynta eller mindre allmänna arter antecknats: hässlebrodd (*Milium effanum*), storrams (*Polygonatum multiflorum*), ornbär (*Paris quadrifolia*), trolldruva (*Actaea spicata*), rödblära (*Melandrium rubrum*), tandrot (*Dentaria bulbifera*), underviol (*Viola mirabilis*), korskonvalj (*Melampyrum cristatum*), vätteros (*Latharea squamaria*) och hässleklocka (*Campanula latifolia*). På berget påträffades hällebräken (*Woodsia ilvensis*), oxbär (*Cotoneaster integerrimus*) och vippärt (*Lathyrus niger*). Slutligen är här gott om kungsmynta (*Origanum vulgare*), vilken förekommer allmänt på kalkgynnade lokaler (Kartblad B).

Kvillingviken
side 2 c

Öster om Killingsviken skär en mindre men djup vik in från norr. I östra kanten av den dalgång, som går upp ifrån denna vik finns ett vackert bestånd med stora lindar och någon alm. Området är uppskattningsvis ett par hundra meter långt. Här noterades bl a rödblära (*Melandrium rubrum*), tandrot (*Dentaria bulbifera*) och lungört (*Pulmonaria off.*). Området besöktes först så sent som den 16 juli (Kartblad B).

Nyängsbrottet
side 7

På Nyängsbrottet är enligt uppgift kommunens näst största kalkförekomst. Det ligger ca 1 km väster om och i stort sett mitt för avtagsvagen till Punptorp. Ett flertal kalkstråk löper här parallellt med varandra i riktning SV - NO. Brytningen tycks huvudsakligen ha ägt rum på de två kalhuggna platåer, som ligger ca 200 m väster om vägen mellan Nävekvarn och Tuna. Det område som jag anser bör skyddas är ca 0,6 x 0,5 km stort. Den intressantaste floran finner man på platåerna och dessa ligger nu i centrum av det föreslagna området.

För att området skall få behålla sin intressanta flora är det nödvändigt att avhålla sig från att skogsplänera eller så igen platåerna.

På kalkhällarna antecknades bl a arter som grusbräcka (*Saxifraga tridactylites*), vårfingerört (*Potentilla crantzii*), backviol (*Lathyrus silvestris*), blodnäva (*Geranium sanguineum*), rosettjungfrulin (*Polygala amarella*), karmynta (*Satureja acinos*) och kungsmynta (*Origanum vulgare*).

Området är rikt på purpurknipprot (*Epipactis atrorubens*). För övrigt har följande orchidéer antecknats: ängsnycklar (*Dactylorhiza inaequalis*) 1 ex, Jungfru Marie Nycklar (*D maculata*), vanlig nattviol (*Platanthera bifolia*), nästrot (*Neottia nidus-avis*) och ~~svart~~ (*Goodyera repens*).

I själva ~~torrängen~~ på platåerna finner man flerstädes en kalkgynnad ~~torrängsflora~~ med bl a starrarter som *Carex diandra*, *C. appropinquata*, *C. flava*, *C. hostiana*, *C. flacca* och *C. capillaris* samt slätterblomma (*Fernassia palustris*), majviva (*Primula farinosa*) och ~~änggastiana~~ (*Gentianella amarella*).

Slutligen bör också nämnas spärrlösa (*Brachypodium pinnatum*) och krissla (*Arnica salicina*). (*Farrblad* a).

stråket
llan Finger-
lla och
rhagen
råde 1 a)

Området är ca 600 x 200 m och är ur estetisk synpunkt mycket tilltalande. Det börjar i söder, ca 100 m nordväst om Fingerkulla, med en kalkpåverkad torrängsstacke, som är exponerad mot sydväst. I denna backe växer en några medelstora björkar.

Härefter följer en lodrätt stupande kalkbergvägg, som uppskattningsvis har en höjd av 4 - 8 m. Bergväggen går i nordväst - sydostlig riktning och är ca 100 m lång. I kalken finns insprängda block med annan struktur och väggen är rik på festsiggande vittringsmönster. En stor lind och en stor ek växer på ett märkligt sätt uppför bergssidan. Man vandrar här under ett valv av bl a lind, ek, björk, asp, hassel och alm.

En igenplantering av åkermarken söder om området mot Kummelberget skulle helt komma att förstöra denna - en av Åkerbergs märkligare lokaler.

Området bör vidare omfatta markerna upp mot Herrhagen och barrskogen i öster utefter vägen bör även ingå.

Tyvärr kom jag ej hit förrän den 17 juli. Torrängen var då "uppbränd" och dominerades av blodnäva (*Geranium Sanguineum*), kungsmynta (*Origanum vulgare*) och gulmåra (*Galium verum*).

I sprickorna i kalkhällarna växte rikligt med buskviol (Viola hirta).

På hyllorna i kalkbranten noterades grusslok (Melica ciliata) samt oxbär (Contoneaster integerrimus) och i sprickorna nere i skuggan murruta (Asplenium rutamuraria). I den fuktiga granskogen påträffades nästrot (Neottia nidus avis).

Bjurvik
område 4e

Bjurvik är ett kalkpåverkat område om uppskattningsvis 300 x 500 m åa 500 m sydväst om Präst - Uttervik. Det är här dels landskapsbilden med förkastningsbranten i norr som bör skyddas och dels områdets kalkgynnade flora. Självs besökte jag lokalen den 6 juli, medan trädgårdsmästare B Pettersson inventerade den i juni.

I områdets sydvästra del finns ett mindre berg, som stupar brant mot norr. Här finns vackra kalkhällar och kalkgynnade torra ängsmarker. Vad som främst skiljer denna lokal från andra kalkgynnade lokaler i kommunen är den rikliga förekomsten av korskovall (Melampyrum cristatum).

Fragmentarisk lundvegetation förekommer kring berget. Vidare har inom området påträffats Adam och Ewa (Orchis sambucina), som för övrigt endast noterats på Mögö. Vackra kalkhällar skjuter in i området från öster. (Kartblad A)

Skyddsvärda trädbestånd och enstaka träd.

- a) Ekbestånd med gammal ek norr om vägskälet vid Bäcktorpsäng.
- b) Stor ek SO vägskälet St. Torskult - Ålbäck. Trädet är väsentligt för landskapsbilden.
- c) Tall med märkligt växtsätt vid Rasbo.
- d) Mycket stor tall - enligt uppgift kommunens största - ca 300 m SO Abtorrtorp.

Litteratur.

Genberg, Erik Kolmårdens kärleväxter, Svensk Botanisk Tidskrift, 4:1958.

Jonsell, Bengt, Kärleväxtfloran på exponerade skär i Oxelösunds skärgård, Svensk Botanisk Tidskrift, 2:1961.

Rotebro den 15 nov. 1966

Lars-Åke Ericsson

fil.mag.

Motivering för Nävsjöns fredning mot eventuell
fritidsbebyggelse.

Med sitt höga läge över havet, 64,5 m, är Nävsjön en karaktéristisk kolmårdssjö. Den har delvis höga, steniga stränder, delvis sänka genom de mossar som mynnar ut i densamma. Vid sjöns sydöstra strand finns ett botaniskt skyddat område med 100-årig tallskog. För övrigt är stränderna runt om sjön beväxade med huvudsakligast barrskog, ringa inslag av lövträd. Ingen störande bebyggelse finns vid sjön, med undantag av en stuga vid norra änden tillhörig Domänverket och en liten raststuga på holmen i sjön där länsgränsen går. Inga förorenande utsläpp förekommer. Bottenbeskaffenheten torde vara sten och s.k. myrmark enligt uppgift plus litet inslag av dy. Vattenståndet i sjön regleras medelst en dammlucka. Avvattningen sker genom Nävån till Näve kvarn. Strax nedanför dammluckan har Överhyttans hytta varit belägen, endast slagghögar vittnar numera därom. Sjön är uppdelad på fyra ägare, AB Tunabergs Trävarubolag (Grängesbergbolaget), Domänverket, Jönåkers Härads-Allmanning och Bråbo Häradsallmanning i Östergötlands län.

Faunan i och vid sjön är ganska speciell. Sålunda häckar tranorna årligen på Nävsjö mossen. Tjäder och orre förekommer, dock sparsamt. Päruggla, sparuggla och hornuggla häckar periodiskt i den omgivande skogen. I sjön häckar storlommen på holmarna, 1 - 2 par årligen och en liten skrattmåskoloni finns därstädes. Minken härjar periodvis i sjön och Nävån. Enstaka lodjur uppträder här vintertid. Grävling, räv och mård finns. Rådjur, älg och hjort finns i normal omfattning.

Sammanfattningsvis föreslås undertecknad att Nävsjön med omgivningar måtte skyddas mot all form av fritidsbebyggelse. Varför inte använda sjön som en söt-vattenreservoar till Näve kvarn? Då skulle densamma bli automatiskt skyddad. Låt Nävsjön förbli intakt och gör markerna till ett stort strövo-
råde för jäktade och stressade nutidsmänniskor.

Oxelösund den 1 november 1966.

Oxelösunds Biologiska Förening

Stig W Karlsson

Faunistisk inventering av Nävsjön med angränsande marker.
Bunabergs kommun, 1965 - 1966.

Observationer

<u>Arter</u>	<u>Häckn</u>	<u>Trol. häckn</u>	<u>Flyttn</u>	<u>Vanlig</u>	<u>Sällsynt</u>
Korp			X		X
Kräke	X		X		
Kaja	X			X	
Kaltrast	X		X	X	
Kaltrast	X		X	X	
Edvingetrast		X	X		
Kuhake	X		X		X
Rödstjärt	X		X	X	
Sträpstare		?	X	X	
Röngöling	X				X
Spillkråka	X			X	
K	X			X	
Kattsjärra	X		X	X	
Parvuggla	X		X	X	
Parvuggla		?	X		X
Parvuggla	X				X
Jurvuggla	X	X	X	X	
Storvuggla		?			X
Berguv	?				X
Gravräk	X				X
Sparvhök	X		X	X	
Lurvhök			X	X	
Fiskgjuse	X				X
Äger		?	X	X	
Räsand	X		X		X
Inipa	X		X	X	
Storlom	X		X	X	
Ringduva	X		X	X	
Skogsduva	X		X	X	
Storspov	X		X	X	
Markulla	X		X	X	
Dubbelbeckasin			X	X	
Enkelbeckasin	X		X	X?	
Drillsnäppa	X		X	X	
Skogssnäppa	X		X	X	
Strandpipare	X		X	X	
	X (mindre str.pip.)		X		X

<u>Arter</u>	<u>Häckn</u>	<u>Trol häckn</u>	<u>Flyttn</u>	<u>Vanlig</u>	<u>Sällsynt</u>
Fofsvipa	x		x	x	
Trana	x		x	x	- x
Skrattmåsa	x		x	x	
Tjäder	x			x	- x
Orre	x			x	
Järpe		?			x

Motivering för fredning av myrkomplexet Stora Bötet.
Tunabergs kommun.

Stora Bötet är kommunens största mosse med en sammanhängande längd av 4,5 km, Gälkhyttedammen inberäknad, och med en bredd av 0,5 - 1 km.

Undervegetationen är riklig, medan den kapitala skogens yta på mossen är ringa. Till största delen består mossen av sankmark med tydliga "vattendrag". Som sådan är den omtyckt rast- och häckningsplats för en del vadare, som spelplats för skogsfågel och som betesmark för hornbärande vilt. Sålunda rastar och dansar där hundratals tranor om våren och minst ett par tranor häckar årligen därstädes. Livligt frekventerad rastplats även vid höstflyttningen. Ganska omfattande orrspel om våren med upp till ca 10 - 15 tuppar. Enstaka tjäderspelplatser på kolbottnarna i den omgivande skogen. Omtyckt plats vid älgarnas brunsttid.

Med hänvisning till nämnda uppgifter om faunan inom området är det vår och naturvännernas - fritidsfolkets - stora förhoppning att Stora Bötet måtte bli ett fredat strövområde eller ännu hellre ett reservat där fågel och däggdjur kan leva tämligen ostörda.

Oxelösund den 1 november 1966.
Oxelösunds Biologiska Förening
Stig W Karlsson

Fälistisk inventering av Stora Bötet med Gälkhyttedammen.Sunnebergs kommun, 1965-1966

Observationer

<u>arter</u>	<u>Häckn</u>	<u>Trol häckn</u>	<u>Flyttn</u>	<u>Vanlig</u>	<u>Sällsynt</u>
Kräka	x		x	x	
Skata	x		x	x	
Kaja	x		x	x	
Nötskrika	x		x	x	
Nötkräka		x			x
Bomherre	x			x	
Korsnäbb	x			x	
Bofink	x		x	x	
Ångspiplärka	x		x	x	
Trädpiplärka	x		x	x	
Sädesärta	x		x	x	
Trädkrypare	x			x	
Falgot	x			x	
Blåmed	x			x	
Falltita	x				x
Entita	x			x	
Pofsmå	x			x	
Stjärtnes	x			x	x
Kungsfågel	x			x	
Varrfågel			x		x
Törnskata	x		x	x	
Lövsångare	x		x	x	
Snöskata	x			x	
Taltrast	x		x	x	
Koltrast	x		x	x	
Rödstjärt	x		x	x	
Rödhake	x		x	x	
Strömstare			x		x
Gröngöling	x			x	
Hackspett, större	x			x	
Spillkräka	x			x	
Gök	x		x	x	
Nattskärna	x		x	x	x

<u>Arter</u>	<u>Häckn</u>	<u>Trol häckn</u>	<u>Flyttn</u>	<u>Vänlig</u>	<u>Säl</u>
Pärluggla	x	x			
Sparvuggla		x			
Kattuggla	x			x	
Jorduggla		x	x		
Hornuggla					
Berguv	?	?			
Ornvräk	x		x	x	
Sparvhök	x		x	x	
Duvhök					x
Fiskgjuse	x		x	x	x
Häger			x		x
Gräsand	x			x	
Knipa	x		x	x	
Storlom	x		x	x	
Ringduva	x		x	x	
Skogsduva	x		x	x	x
Storspov	x		x	x	
Merkulla	x		x	x	
Dubbelbeckasin			x	x?	
Enkelbeckasin	x		x	x	
Brushane			x		x
Drillsnäppa	x		x	x	
Grönbena			x		x
Rödbena			x		x
Skogssnäppa	x	x	x	x	
Tofsvipa	x		x	x	
Trana	x		x	x	
Fjäder	x			x	x
Orre	x			x	
Järpe		x			x
Kärrhök			x		x
Havsörn			x		x
			x		x

Motivering för f d. Långsjöns bevarande som fågelreservat,
Tunaberg, 1965 - 1966.

Som namnet redan antyder, rör det sig här om en f d-insjö, som genom utdikning och sjösänkning numera består av tämligen stora, vidsträckta träskmarker, beväxta med rör-, blad- och kålvass.

Vattenståndet i sjön är under större delen av året ganska lågt, endast om våren vid snösmältning och tjällossning stiger detsamma och översvamar då stora delar av de omgivande åkerfälten och hagmarkerna. Sjön avvattnas medelst en bäck, som närmast kommer från Mellansjön och Skarasjön. Bäckens passerar gården Ålbäck och rinner ut i Fråviken.

Terrängen runt sjön är beväxt med barrskog och en myckhet lövträd, varav bör nämnas ek, björk, lönn, oxel, vildapel, al, asp, rönn och sälg. Buskvegetationen består av stora hasselbestånd, en, slån och nypon. Landskapets biotop består av berg och jordkullar med inslag av åker, ängs- och hagmarker.

På sjöns norra sida, Dragsberget, finns två gravrösen, Stora och Lilla Jättekast. Vid Haglundstorp, på sydsidan av sjön, är en konstgjord damm för fiskodling anlagd. Markägarna är fem till antalet, AB Tunabergs Trävarubolag (Grängesbergsbolaget), L:a Torskhult, Dragsvik, Haglundstorp och Ålbäck.

Faunan i och omkring sjön är särdeles riklig, i varje fall under våren, vid sträcktid för flyttfåglar. Se observationslistan! Vad däggdjuren beträffar finns tämligen gott om älg, rådjur, hare, räv, gravling, ekorre och mård. Genom den rikliga förekomsten av stora, gamla, iheliga ekar och aspar är detta ett paradiset för hålbyggande arter, bl a ugglor.

Floran torde vara ganska rik och förtjänar ett närmare studium. En vårmorgon vid Långsjön är en fascinerande fest för öga och öra.

Det är min fasta övertygelse att om Långsjön kunde förbli orörd i sitt nuvarande skick, skulle här kunna skapas ett fågelparadis av oskattbart värde, förutsatt att icke någon som helst form av jakt får förekomma.

- Har vi råd att förlora ett sådant fågelparadis? -

Oxelösund 1.11 1966

Oxelösunds Biol. Förening

Stig W Karlsson

Faunistisk inventering av f d Långsjön,
Tunabergs kommun, 1965 - 1966.

Observationer

<u>Arter</u>	<u>Häckn</u>	<u>Trol häckn</u>	<u>Flyttn</u>	<u>Vanlig</u>	<u>Sällsynt</u>
Gräsand	x			x	
Brunand		x	x	x	- x
Skedand	x	- x	x		x
Stjärtand		?	x		x
Årta			x	x	- x
Kricka			x	x	- x
Sjöorre			x		x
Vigg		x	x	x	
Knipa	x		x	x	
Skäggdopping	x		x	x	
Knölsvan	x		x	x	
Sångsvan			x		x
Rödbena	x	- x	x	x	- x
Storspov	x		x	x	
Tofsvipa	x		x	x	
Dubbelbeckasin			x	x?	- x
Enkelbeckasin	x		x	x	
Sumphöna	?	?	x		x
Vattenrall	?	?	x		x
Sävsångare	x		x	x	
Rörsångare	x		x	x	
Kärrhök brun	x		x		x
Kärrhök blå			x		x
Häger			x		x
Havsörn			x	x	- x
Sparvuggla		x			x
Pärluggla		x			x
Kattuggla	x			x	
Hornuggla		x			x
Berguv	?				x
Kråka	x		x	x	
Kaja	x		x	x	
Hackspett	x			x	
Spillkråka	x			x	
Gröngöling	x			x	

Fågelinventering i Tunabergs skärgård.

Här redovisade inventering avser Tunabergs skärgård med undantag av holmarna i Marsviken och närmast därutånför t. o. m. Sillö samt Hargö och Mögö.

Vissa sjöfågelinventeringar hade gjorts åren 1962 - 1965, vilka efter uppdrag från kommunens sida om inventering av dessa marker kompletteras d.å.

beskriv-
av områ-

Det inventerade skärgårdsområdet består i sin västra del - innanför en nord-sydlig linje genom Galtviksberget - i huvudsak av skogklädd innerskärgård. Öster om nämnda linje är skärgården av helt annan karaktär. Den består där av en glasskärgård formad av låga, skoglösa klippskar, i stor utsträckning kalskar. Endast en holme, N:a Risskär, är skogbevärad. På ytterligare 4 st - S:a Risskär, St. Röskär, St. och T:a Grässkär - återfinns enstaka smärre lövträdsdungar. På några skär möter en delvis tät och högväxt gräs- och örtvegetation i sten- och lätt blockterräng, på ett par skär dimnutiva strandängspartier. Floran har inslag av såväl fastlands- som utskärselement. (Om floran se Jonsell "Kärlväxtfloran på exponerade skär i Oxelösunds skärgård". Sv. Botanisk Tidskrift 1961.)

inventerings-
metodik.

I skärgården väster om Galtviksberget har inventeringen utförts genom räkning från båt av fågel på vattnet eller land och endast avsett andfågel. Förekomst av vadare och måsfågel har dock markerats i tabellen. Genom att dessutom hela vattenområdena, vilket isynnerhet gäller vid tätskärgården utanför Nävekvarn, inte kunnat överblickas är inventeringen här mycket bristfällig. Den torde dock ge en ungefärlig bild av sjöfågeltillgången inom området.

Inom det östra skärgårdsavsnittet har flertalet holmar och skär besökts och boräkning företagits. andfåglarnas bon har därvid genomgående räknats så långt det varit möjligt, vilket däremot inte varit fallet med övriga arter. Då boräkning inte skett eller kunnat ske har istället i stor utsträckning räkning av fågel på land eller vatten, som bedömts häcka där, noterats. I tabellerna har markerats vilken inventeringsteknik som använts.

Som besöken på skären gjorts korta har säkerligen inte alla reden upptäckts. Viss, men dock obetydlig, häckning torde också förekomma på några icke besökta skär. Angivna siffror får därför ses som minimisiffror. Någon eller några tättingarter utöver de redovisade kan också förmodas häcka här. Tabellernas siffror avser antalet par, ej individer.

Ang. förslag
om landstigningsförbud.

Området rymmer, som synes av tabellerna, flera mycket goda fågelskär, främst med hänsyn till individrikedomen. Isynnerhet, och då inte minst med hänsyn till skärens läge förhållandevis långt innanför det egentliga havsbandet och tätt under höga skogklädda fastlandsberg, frapperar den betydande ejderstammen.

Karaktären av fågelskärgård understryks ytterligare av att grågäss regelbundet visar sig där sommartid - häckning förekommer inom närbelägen östgötaskärgård och uppges även ha förekommit här under ett av senare år - samt av havsörnsbesök. Vidare går ett betydande vår- och höststräck av skilda fågelarter med rastuppehåll går fram över området. Nämnas skall också förekomsten av gråsal.

I förslag till naturreservat har byrådirektör Rasmusson i Statens naturvårdsnämnd föreslagit landstigningsförbud under våren för ett område omfattande Risskären, Hälletskären och Sjäklubbarna. Byrådir. Rasmusson antydde emellertid att en inventering kunde visa att en annan gränsdragning vore lämpligare. Det här redovisade inventeringsresultatet pekar också mot att ett landstigningsförbud borde ges en annorlunda sträckning. Ur avgränsningssynpunkt kan det visserligen vara motiverat att även innefatta N:a och S:a Risskär i ett fredningsområde, ur fågelskyddssynpunkt finns däremot inga starka motiv därför. Dessutom är dessa två skär de enda inom det östra området som i varje fall under vår och försommar, synes ha någon egentlig attraktionskraft på båtfolk. Som några av de bästa häckningsskären ligger inom ögrupperna Röskären, Grässkären och Måsklubbarna synes dessa däremot böra omfattas av ett landstigningsförbud under vår och försommar.

Ett ev. sådant förbud borde därför förslagsvis omfatta det av byrådir. Rasmusson föreslagna området - med undantag av N:a och S:a Risskär - samt Röskären, Grässkären och Måsklubben samt ev. även Mesen.

Det är här frågan om skär som hittills varit mycket mycket besökta av allmänheten under den för fågeln ömtåliga tiden. Häckningsutfallet har också visat sig mycket gott. Föresättningsvis får man dock räkna med ökat tryck. Som även fåtaliga besök på skär av den typ det här är frågan om kan vålla svåra skador på häckningen framstår ett skydd som väl motiverat. Ett sådant kan för övrigt även få positiva verkningar för fågeltillgången längre in i skärgården, där störningarna ofrånkomligen torde bli omfattande.

Grelösund den 1 aug. 1966

Karl-Gustav Sundström

Sammanställning.

	Risskären	Hället	Föskären	Gräskären	Måskhubbarna	Mesen	Öster Kungshamn	Nävekvarns holmar
Ej	54	11	46	114	45	45	41	(150 - 200)
Sv	8	5	1	3				(+)
Vig	3	2		1			1	(30 å 40)
Gr	3			1				(+)
Sk				1				(+)
S								(+)
S	1	1						(+)
S	1				1			(+)
R	2					1	1	
R		1						
S	2	1						(+)
H	3			3			1	(+)
S	1							
G	+	+	30+	56+	30		+	(+)
F	40+	6		+		70	75	(+)
L	1	1						
T	7	+				10	15	(+)
T					2	1	1	
K	2							
S	6	+						
S	2							

Redelinventering i Tunabergs skärgård. Antal par

	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	Summa
	Östra Risskär	N.V. Risskär	Järnklubb	Mellan-klubb	N:a Klubb	Hället	Stora Röskär	Ö:a Röskär	Norra Klubb	Stora Grässk.	V:a Grässk.	Mäs-klubbar	Mesen	Log-skär	Svin-skär	Mellan-skär	Nävekvärn holmar	
År		62	62			62											62	
År		66	66	66	66	66	66	66	66	65	65	65	65	66	65	66	66	66
ler	4	29	11	6		1	37	9		54	60	45	45	17	11	13	150-200)	506-556
lirta		(1)				(5)	(1)			(3)							(+)	17+
ög		3				2				1				1			(30-40)	37-47
isand		2					1			1							(+)	5+
ödand										1								1
orskrak																	(+)	+
lskrak	(1)					1												2
an		1					1					1					(+)	3+
skar		(1)			(1)								(1)	1				4
lbena						1												1
randskata			1	(1)		1	(1)										(+)	4+
lstrut	+	+	+	+		+	+	30		56	+	30			(+)	(+)	(+)	
vstrut			(+)	(1)				(2)	(3)							(1)	(+)	9+
llstrut				(1)														1
skmås	6	34	+	+		6					+		70	75			(+)	91+
bb		(4)				1												2
rna ⁵⁾	1	(3)			(3)								10	15			(+)	32+
bisgriss												(2)	(1)	1				4
åka																		2
ärpijär	(2)	(3)	(1)			(+)	(+)											6+
desär	(1)	(1)																2

är ej parentes avses

1) Antal räknade reden.

2)) = Sedd fågel som antas häcka.

3) + = Häckning konstaterad - reden funna - men antalet reden ej räknat

4) Endast 1964.

5) Fisk och/el. silvertärna

6) Vid en ofullständig övergång av Ärtholmen, Björn, Sverkskär jämte ytterligare ett skär påträffades sammanlagt 22 ejderreden.

K.G.Sundström

Vidimeras: *[Signature]*

Rätt avskrivet intygar:
G. Höglund